

zatim do 1941. u Zagrebu, u kojem je za vrijeme školovanja živjelo 47 tršćanskih srednjoškolaca. Obrađeno je ratno i poslijeratno vrijeme s obnovom slovenskog školstva u Trstu i djelovanjem *Slovensko-hrvatske prosvetne zveze* od 1947. godine i *Slovensko-hrvatskog akademskog kluba Jadran* u Trstu. S raskolom u društvenom djelovanju za vrijeme Informbiroa završavaju školske teme u knjizi.

U ovom djelu o slavenskom povezivanju u Trstu čuje se tako nešto “valova mora adrijskog”, pa i kakav odjek velegradske luke habsburške monarhije, možda će tko čuti i koju primorsku “jugonostalgiju bratstva i jedinstva”, ili sjećanje na veću jugoslavensku državu s kojom je graničila još jednako golema 80-milijunska Italija. A možda se tko podsjeti i na literarnu Svetopulkovu oporuku s porukom slavenske sloge upravo na području gdje je antički ‘fascio’ imao još i drugo značenje. Bez dvojbe je knjiga Milana Pahora dragocjen pregled samosvjesne slavenske djelatnosti, a ne samo prisutnosti u domaćem gradu, koji je bio u smislu kozmopolitizma pomorskog centra nekada znatno više moderan, aktivan, i u periodu do rata početkom 20. stoljeća i mnogo više otvoren. U traženju novih oblika slovensko-hrvatskih odnosa u naše vrijeme, pogled na dragocjeno iskustvo slovenskog povezivanja u nekad velegradskom Trstu bar je zanimljiv, ako ne i poticajan za suradnju kojoj težimo i u novim europskim integracijama. Knjiga poziva na čitanje i - kako kaže autor - na još koji rad na tu temu.

Branko Šuštar

**ŽIVJETI NA TRI RAZBOJA – Ribičić – Županić, Anica: *Mira Ovčarić*
– *Kovačević. Živjeti na tri razboja*, Muzej Mimara, Zagreb, 2005., 140 str.**

U izdanju Muzeja Mimara u Zagrebu tiskana je monografija o radu i djelu strane umjetnice, profesorice Mire Ovčarić-Kovačević.

Urednica i autorica mr. sc. Anica Ribičić-Županić napravila je u dugogodišnjoj suradnji s profesoricom opsežnu monografiju o njezinu višestrukome, desetljećima dugom radu. Bila je to vrlo zahtjevna zadaća s obzirom na opsežnost te djelokrug rada profesorice Ovčarić-Kovačević, rada koji je našao odjeka ne samo u hrvatskim nego i u europskim stručnim krugovima.

Na početku ovoga kratkog prikaza može se reći: bio je to velik, opsežan te zahtjevan posao i za jednu i za drugu.

S jedne strane, čini se jednostavnim napraviti analizu tako opsežnoga rada (kada imate što analizirati), ali s druge strane toliko kreativna desetljeća jedne osobe i to u više djelokruga (pedagoški rad, restauratorsko-konzervatorski, kreativni umjetnički rad s potpisom) čine se dostatnim i za više monografija – tim više i kompliciranije za urednicu i autoricu Anicu Ribičić-Županić.

Anica Ribičić-Županić je u svojoj vrlo zahtjevnoj zadaći i složenom istraživačkom radu nastojala razdvojiti i posebno istaknuti pojedine djelokruge rada u životu ove umjetnice, s jedne strane da olakša tu zahtjevnju ulogu (prije svega za čitatelja), ali i da čitateljima – stručnoj javnosti, te kolegama što više približi rad jedne od rijetkih

svestranih umjetnica, koju mnogi osobno poznaju kao profesoricu, suradnicu, ili samo znaju za rezultate njezina rada brinući se za njih u muzejskim zbirkama.

Profesorica je rođena davne 1909. godine, a od najranijeg djetinjstva bit će povezana uz tekstil i tekstilne rukotvorine, što će i odrediti njezin životni put, te će postati jedna od prvih stručno školovanih tekstilnih umjetnica u Hrvatskoj, koja neprekinuto stvara još i na početku 21. stoljeća.

U monografiji je istaknuta njezina svestranost, te doista *rad na tri razboja*, kako je rečeno i u naslovu, njezin osobiti kreativni umjetnički rad, pedagoški rad, rad kao restauratora i konzervatora, te činjenica da je cijeli život (pa još i danas) stvarala svoj umjetnički izraz. Stoga je i autorica monografije naglasila nemogućnost podjele na razdoblja; umjesto toga, obrađivala je pojedine djelokruge njezina rada.

U prvom dijelu daje se prikaz njezina umjetničkog stvaralaštva s odabranim autorskim radovima, koji dokazuju iznimno stručno obrazovanje, poznavanje zanata, tkalačkih tehnika, te osobni kreativni izraz. Radovi odabrani za analizu također su pokazatelj savršene tehničke izvedbe, koja je osnovna značajka radova prof. Mire Ovčarić-Kovačević, što potvrđuje i njezin odabir materijala, boja i tehnika. Mali izbor radova sadržava i detaljne opise same umjetnice, koji su od iznimne važnosti s obzirom na to da umjetnica detaljno opisuje materijale, tehnike, te postupke rada na pojedinim primjercima.

Posebice se ističe njezin pedagoški rad. Svoje znanje stjecala je u Zagrebu, Brnu, Beču, Beauvaisu, Veneciji i Parizu, a prenosila ga je kao profesorica na Državnoj obrtnoj školi u Zagrebu, Državnoj ženskoj stručnoj školi, te Državnoj ženskoj stručnoj učiteljskoj školi u Zagrebu. Svojemu radu pristupala je interdisciplinarno, kreirala je nove školske programe, istraživala, surađivala je s brojnim umjetnicima, teoretičarima umjetnosti, tehnolozima, inženjerima. Istraživala je podrijetlo, kakvoću i tehnološku obradu prediva, tkalačke tehnike, tehnike tapiserija, ćilimarstva i uzlanja sagova.

Svojim učenicima je osim znanja i vještine usadila najviše kriterije struke, što se odrazilo i u radu brojnih generacija koje su svoje mjesto pronašle u muzejima, restauratorskim radionicama, ali i kao samostalni umjetnici, te stručni djelatnici u tekstilnoj industriji.

Poznavanje starih tehnika, proučavanje povijesnoga tekstila, te kreativni poticaj ka novim istraživanjima – sve ju je vodilo ka restauraciji i usmjerilo njezinu pažnju na ugrožena djela tekstilne baštine, gdje je zasigurno dala velik prinos i njezin rad ostavit će trajni pečat u brojnim institucijama koje skrbe za tekstilnu umjetnost.

Punih pet desetljeća u svojem atelijeru i radionicama radila je na zaštiti i spašavanju tekstilnih predmeta iz pedesetak muzeja, institucija, crkvenih i privatnih zbirki, a osnovala je i prvu radionicu za restauriranje tapiserija.

Stoga se i u monografiji posebice ističe njezin konzervatorsko-restauratorski rad, za koji je višestruko nagrađivana i odlikovana, te se predstavlja samo mali izbor restauriranih djela koja se čuvaju u brojnim hrvatskim muzejima.

Anica Ribičić-Županić će istaknuti: «*Trajnu povezanost s umjetnicima, muzealcima, tehnolozima, kemičarima i svojim učenicima njegovala je i dograđivala još intenzivnije i čvršće prilikom restauracije i proširila ju na crkvene vezilačke radionice...*

Zahvaljujući znanju i predanosti suradnika, uspješno je restaurirala različite tekstilne predmete za stalne postavne hrvatskih muzeja, crkvenih riznica, kulturnih i znanstvenih institucija i privatnih zbirki.»

No, nije zanemarila niti svoj umjetnički rad, a posebice u radovima primijenjene umjetnosti, u kojima je ostvarila remek-djela.

Sveprisutna je u umjetničkom životu, gdje nastupa na skupnim i samostalnim izložbama (od 1930. do 1996.), a njezin rad će do danas biti pomno praćen kako u stručnim tako i u medijskim krugovima, što će iskoristiti upravo da skrene pozornost na vrijednost i važnost tekstilne umjetnosti, ali i da se ista zaštiti, te sačuva za budućnost.

Istaknuto je njezino dugogodišnje i zavidno obrazovanje, brojne samostalne te zajedničke izložbe, nagrađivana je i hvaljena, za svoj rad je više puta odlikovana, dobila je brojne medalje, nagrade, diplome, priznanja i zahvalnice. U monografiji je tiskan i izbor važnijih dokumenata, osvrti, prikazi, preporuke, umjetničke kritike, te istaknuti najvažniji isječci iz životopisa.

Značajan je i kronološki pregled konzervatorsko-restauratorske suradnje prof. Mire Ovčarić-Kovačević s muzejima, institucijama i zbirkama.

Može se zaključiti da je u ovoj monografiji mnogo toga zabilježeno, predstavljeno i analizirano, što je još značajnije stoga što je i sama umjetnica sudjelovala u njezinu stvaranju. No, ova monografija je možda samo početak analize rada profesorice Mire Ovčarić-Kovačević, s kojim su se susretali i susreću se mnogi, brojne generacije stručnih djelatnika; u muzejima i restauratorskim radionicama koristit će se njezine analize, te rezultati njezina rada, a svakako će im i ova monografija biti od velike pomoći u njihovu radu kao svojevrsni priručnik, ali i pokazatelj što je to sistematičan i ustrajan rad koji daje vrhunske rezultate.

Stoga i umjetnici i autorici monografije stručna javnost treba biti zahvalna na ovoj knjizi, monografiji - priručniku, koja će biti polazište svima onima kojima je tekstilna umjetnost dio zadaće ili svakodnevnoga posla.

Vesna Rapo

Šolska kronika - Zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje : glasilo Slovenskega šolskega muzeja, br. 1 i 2 / 2005. – Ljubljana 2005.

Prvi broj *Šolske kronike* iz 2005. godine donosi šest znanstvenih i jedan stručni rad iz povijesti slovenskoga školstva i pedagogije. Stanislav Južnič piše o godinama školovanja najpoznatijeg kranjskog astronoma, isusovca Avgušтина Hallersteina (1703. – 1774.) u povodu 300. obljetnice rođenja. Matej Hriberšak je obradio temu *Položaj klasičnih jezika nakon I. svjetskog rata i nastojanja oko očuvanja humanističke izobrazbe*. Zanimljivu temu o *zlatnim i crnim knjigama* koje se čuvaju u Slovenskom školskom muzeju obradio je Jože Ciperle, osvrnuvši se na neke povijesne aspekte nagrade i kazne kao odgojnih sredstava. Ana Skerlovnik Štrancer u prilogu *Od krede i ploče do računala i interneta* daje pregled razvoja nastavnih sredstava i pomagala u drugoj polovini 20. stoljeća. O sudbini knjige *Povijest pedagoške kulture u antičko doba* (Zgo-